

Čipke veljajo za izredno cenjena ročna dela. Klekljanje pa je eden od načinov izdelovanja čipk. V izobraževalnem programu bodo udeleženci izvedeli nekaj teoretičnih osnov o klekljanju, spoznali njegovo zgodovino, pripomočke ter se naučili nekaterih tehnik klekljanja. Delo bo potekalo predvsem na praktični ravni, podkrepljeno s teoretičnimi osnovami.

Udeleženci bodo:

- spoznali zgodovino klekljanja,
- se seznanili s potrebnimi pripomočki,
- spoznali osnovno klekljarsko terminologijo,
- spoznali osnovne klekljarske tehnike,
- spoznali različne možnosti uporabe čipk.

Osnovni pripomočki so:

- z žagovino napolnjena blazina,
- lesena košarica, ki se prilega blazini
- leseni kleklji, za različne tehnike se uporablja različno število parov,
- bombažni sukanec,
- nerjaveče bucike,
- papir na katerem je narisana vzorček –zaščitimo ga s plastično folijo, da vzorček lahko večkrat uporabimo,
- kvačka.

Klekljanje je domača obrt, pri kateri s prepletanjem tankih niti v različnih tehnikah, klekljar-ica s kleklji izdeluje čipko. Čeprav se materiali in dodatki v današnjem času razlikujejo od tistih, ki so jih uporabljali v preteklosti, tehnike in pravila ostajajo enaka. Temo sem si izbrala, ker tudi sama klekljam. Podrobneje sem želela spoznati njen pomen in globlje raziskati njeno zgodovino.

RAZPRAVA

Najstarejša poročila o idrijskih klekljaricah in njihovih čipkah segajo v konec 17. stoletja, ko jih je v svojih delih omenjal Janez Vajkard Valvasor. Vsako ugotavljanje starejših dejstev je lahko samo ugibanje, čeprav je znano, da so po Evropi izdelovali čipke že v 16. stoletju, predvsem v Italiji, Dalmaciji in na Nizozemskem. Klekljanje se je v naših krajih rodilo v Idriji, kjer je tudi najbolj prepoznavno. Dokončno se je razvilo v Spodnji Idriji, Trnovskem gozdu, Ljubljani, Selški dolini, Beli Krajini in na Cerkljanskem ter Vojskem. Najbolj pa je bilo razširjeno na Žirovskem.

Klekljale so predvsem ženske in otroci, ki so se veščin začeli učiti že pri mladih letih. Moški so zaradi drugih opravil klekljali le redkokdaj. V drugi polovici 19. stoletja je Ivanka Ferjančič v Idriji odprla čipkarsko šolo (obratuje še danes), v katero so zahajale klekljarice iz širšega območja Idrije. Tam so se učile različnih tehnik ter novih motivov.

Klekljarice uporabljajo različne tehnike klekljanja. Najpogosteje se uporablja slepi ali ozki ris, ki je najlažji, prva tako pa predstavlja osnovo vsem ostalim. Zanj potrebujemo 5 parov klekljev. Eden izmed njih je glavni par, ki povezuje in se prepleta z ostalimi pari v točno določenem zaporedju. Druge tehnike so še: široki ris, sukani ris, ribice, ris z notranjimi ali zunanji podstavki, franže, idrijski ris, polpremet z notranjimi postavki, kitica, in še bi lahko naštevali. Vzorce delimo v dve skupini. V prvi skupini so tisti, ki so predstavljeni kot samostojni motivi, npr. rože, živali, košarice s cvetjem ali sadjem, božični okraske, nakit ... V drugo skupino pa spadajo motivi, ki predstavljajo dodatek na prt, ruti, zavesi ali pa se pojavijo kot modni dodatek.

Osnovni pripomočki so:

- z žagovino napolnjena blazina, ki jo najdemo v različnih velikostih,
- lesena košarica, ki se prilega blazini – najdemo v različnih velikostih,
- leseni kleklji – za različne tehnike uporabljamo različno število parov,
- bombažni sukanec,
- nerjaveče bucike,
- papir na katerem je narisana vzorček –zaščitimo ga s plastično folijo, da vzorček lahko večkrat uporabimo,
- kvačk

V preteklosti so klekljarice uporabljale le bel sukanec (danes je to bombažni sukanec Idrija št. 30), danes pa ga lahko dobimo v različnih barvah. V sodobnejšem klekljanju lahko bombažni sukanec nadomestimo z tanko žico, s plastično vrvico ali

metaliziranim sukancem. Pri čipkastem nakitu pa lahko dodamo perlice različnih velikosti.

Klekljarice s svojimi prihodki niso mogle oskrbovati družine, zato je klekljanje predstavljal le dodatek družinskemu proračunu. Ženske so se zbirale, pozimi ob petrolejki in poleti na dvoriščih, in se med klekljanjem pogovarjale, pele, se družile in druga drugo učile novih spretnosti. Klekljale so predvsem za cerkev, denar pa porabile za osnovne življenjske potrebščine. Čipka je bila vedno funkcionalno vključena v življenje oz. v kak izdelek. Nikoli ni bila predstavljena le čipka kot taka – kot »umetnina«. Čipke najpogosteje uporabljamo kot zaključke prtov, prtičkov, zaves. V zadnjem času je čipka dodatek oblekam vrhunske mode. Predstavlja prestižen dodatek, saj krasí najlepše spodnje perilo, ovratnike, večerne kostume, rokavice zapestnice in celo čevlje prestižnih znamk.

ZAKLJUČEK

Klekljanje se danes ohranja kot ljudski običaj. Klekljarskega znanja otroci, ženske, moški ... niso posredovali le v šolah in na tečajih. Marsikje se je prenašalo iz roda v rod, tako da so starejši učili mlajše. Tudi sama sem obiskovala krožek klekljanja, dosegala uspešne rezultate na tekmovanjih, obiskala poletno šolo klekljanja, vendar sem šele zdaj spoznala, kako pomembno vlogo nosi. Povezuje nas z zgodovino slovenskega naroda, ter hkrati ohranja slovensko tradicionalno obrt.